

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

31 iuliu st. v.

12 august st. n.

Ese în fiecare duminică.

Redacțiunea:

Strada principală 375 a.

Nr. 31.

A N U L XXIV.

1888.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$

de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

D'ale lui Păcală.

Păcală rămăsese p' o coddă de oie, atât și nimic mai mult. Ca să nu-și părădă timpul de gēba, se duce ș-o dă 'n sēmă la 'un cioban. Ce-or mănca cele multe, va pașce ș-a mea, — își dīce el în mīntea sa șirētă.

Vine lupul și umfl' o oie.

— Să n'o duci, că-i a lui Păcală și-ți afli be-lēua cu el, — dīce ciobanul.

Lasă lupul oia ș-apucă alta.

— Să n'o duci, că tocmai aceea-i a lui Păcală și dai dē poznă, — dīce ciobanul.

Ascultă lupul și umflă p' o a treia.

— Să nu mai mănānc pāne, de nu-i tocmai aceea oia lui Păcală, nu-ți face mōră 'n cap cu el, că el află ac și de cojocul teu!

Dar lupul necredător, de unde, me rog, să vrea! Nici una nici doue, pe-acī țī-e drumul și se 'nfundă 'n codru.

Când vine Păcală să-și vedă de avere, oie ca 'n palmă.

Întelegēnd dela cioban, că ce cale-i pe vale, o ia la pădure să-și pună mīntea c' o dihanie obraznică.

Cāt e pădurea de mare, Păcală o impleteșce giur impregiur pe margini, nelāsānd decāt o singurā spārtură în care aședă un sac, cu fundu 'n afară, cu gura 'n lontru. Apoi la pădure-i dā foc din tōte părțile.

Amū-i amū! își dīce lupul. Am dat de un car de draci, c'asta Păcală mi-o cōse, că-l făcui fār' de oie.

Dā 'n drēpta, dā 'n stānga, alērgă, fuge de să-și repună, dar nu erā chip să scape, că Păcală 'ngrādise pădurea și de eșit nu erā vorbă.

Jupuit, pīrlit, ca vai de capul seu, abīā într'un tārduu află lupul spārtura lāsātă de Păcală și 'n sac i-a fost masul c' așā i-o croise cela.

— Acī ești ticălosule?! O să-ți strepēdă māsellele, voi purtā eu de grige, n'ai tēmă, bine, că te am la mână.

Dīcēnd aceste, umflă sacul de-a umēr și se ia 'ncotro il duc ochii ca să facā nevoie la ōmeni.

Apucāndu-l nōptea, trage la un om, ce șcīricise el, că e cu dare de mână. Din vorbă 'n vorbă Păcală se află spuind, că uite el are 'n sac un berbece cu lāna lamura aurului.

— Dēcā-i așā, dīce stāpānul casei, cāt ai cere să-l lași de nōpțe la oile mele din staul?

— Nu-s un zgirāe-brānză, respunde Păcală din colea, ne vom întēlege noi dimīnēta, — numai de nu mi s'ar adārāși cumva un odor de berbece ca acesta.

— De unde rogu-te, că dōr sūntem în dricul satului ș-am un staul de n'are părechie.

Ia Păcală sacul și dā drumul la lup ca să se întēlgă cu oile omului.

Când la dimīnēta oile erau parte cu cracii 'n sus, parte jupuite și stropsite de țī se punea 'n spate, — ēr berbecele lui Păcală își perduse urma.

În sfērșit omul a trebuit să numere lui Păcală bani grei, pentru paguba ce i se întēplase la casă-i și pe de-asupra i-a dat atātea piei de oie, cāte-a putut duce 'n spinare.

S'a și 'ncārcat Păcală de piei de oie, de cugetai că-i altă aia și nu făptură de om.

Și cum mergea el așā pe drum spre satul vecin, etā că se întēlneșce cu niște cuscri, ce duceau mirēsă.

— Și de unde-ai adunat creștine atāta putere de piele?

— Apoi de unde? ia de pe dealul cela, vedeți-le, că dōr nu v'au sārīt ochii din cap!

Și într'adevēr, pe dealul ce-l arātă Păcală se zārīau albețe fāră număr ca tot atātea piei de oie ca cele din spatele lui Păcală.

Ōmenii lacomi dupā averi și pe vremile acele în ruptul capului o iau cātră deal și lasā mirēsă singurā singurea.

Și cum se depārtēzā ceia, Păcală ia pe mirēsă cu vorbe viclene, că ui-te tatā-t' o și māt-a stau să-și dea ortul popii de jale și de urit, că te șciu dusă, și tu nici habar n'ai, ești numai chef și voie bună, că te mārīți dup'un gură de lamā-mamā și tālālāu ce este.

— D'apoi ce să me fac sārācuț de mine, dēcā mi-a pātit mīntea? — dīce fata.

— Ce să te faci? da să te 'ntorci înapoi la pārinți. Cu eștia o pun eu în toporișce, de nici Han-Tātar mai altcum, numai hainele de mirēsă ai să mi le lași.

Face prōsta de mirēsă dupā cum o povāțuieșce Păcală, lasā hainele ei, îmbracā pe ale lui, și se ca mai șterge.

Se 'ntorc ceia injurānd de să se cutremure pāmēntul, că albețele celea erau pietrii ca tōte pietriile și nu piei de oie cum dīsese cela.

Cātrāniți cum erau nici nu bagā de sēmă, că 'n car nu e mirēsă adevērātă, ci ēnsuși coconul Păcală în haine muierēști.

Se duc acasă, se cunună și n'o mai slăbesc din chef și voie bună trei zile de-a rândul. Și ca ne altă dată, mirésă nu eră de loc rușinosă, mîncă, bea, se pupă cu mirele, de să te iai d'un gând.

După ce se sparge ospetul, tinerii obosiți de-atăta băciuielă, merg de se culcă 'n podul grajdului.

Păcală face ce face și spune, că el are să se cobore jos nițel. Inse, ca nu care cumva să se pîrđă, mirele să țină bine de capetul sforcicelei, ce i-o întinde, că el are să țină de capetul celalalt. In chipul acesta va află el calea ér.

Vremea tace și trece, dar mirésă de unde, me rog, să se mai întorcă?! Mirele pierdendu-și răbdarea, dă a trage de sforcicea. Ce să-ți audă urechile?! In loc de glas omenesc, sbierăt de capră, nu de altceva.

— D'apoi mēi muiere! Ian burică-te încóce, că dór n'ai orbul găinilor.

Nici un respuns.

Se scoboră cela din pod să se incredințeze, ce naibă póte să fie?!

Adecătele Păcală legase capetul sfórei de gătul unui țap și se făcuse apă.

Mirele vede 'ndată că cine l'a putut prăji atât de poznit.

Iute și degrabă alérgă 'n casă și spune, că uite Păcală le-a copt-o cum e mai al dracului, el i-a îndreptat pe dealuri după piei de óie și tot el trebuie că s'a făcut și mirésă.

Se scólă ceia, adună vecinii și se sfātuie ca să urmărescă pe Păcală, și ajungendu-l să-i facă și ei una de să fie de pomenire la nēm de nēmul seu.

Și la drum băete, care cu par, care cu ciomag, in sfērșit cu ce i-a picat omului in pripă mai la 'ndemână.

Când pe inserate numai s'ajungă pe Păcală. Acesta intră la o móră și cum intră arată morarului, că uite vin asupra lui cu răpușie, să fugă de-și iubeșce vieța. Morarul se și șterge numai decăt de cu ogarul și nu l'ai fi ajuns, ér Păcală se face drept morar.

Vin ceia și, nevedënd suflare străină in casă, tac molcom și se rógă, decă pot să remână acolea undeva până la diuă. Păcală-i lasă bucuros, numai cât le dice ca cinstit să se pórte și nu cumva să-i necinstescă móra, că-și află beléua cu el.

După ce s'asēdă ceia și trudiți de drum cum erau, ascultă ca duși cățelul pământului, — Păcală fierbe-o căldare de pāsāt cât e mai mare și tórnă din ea dinaintea gurei fiecărui din ei.

Cel ce s'a tređit mai dintru 'ntēi, deșteptă și pe ceialalt și le spune, că lui peste nópte, fără șcire, i-a fost reu și să-și caute de cale până mai e timp.

— D'apoi, că și mie, — și mie, — și mie. Ce pécate, cugeți că-i lucru lui Păcală.

Așá ei ș-au luat tálpășica până 'n revērsat de đori, ér Păcală a rīs una bună, că le-a dres-o atât de cu córne.

Gr. Sima al lui Ion.

Nu te ascult.

Nu mai vreu să cat la tine,
Nu mai pot măcar s'ascult;
Vreu să uit și reu și bine,
Ca pe un basm spus de mult.

Chipul teu străin să-mi fie
Și cuventu-ți fioros;

ÉR a dragostei făclie,
Stingă-se ca vis frumos!

Ce mai vii cu amintirea
Dulcei viețe de demult?
Când nesocotești iubirea
Cum mai vrei să te ascult?

Smara.

Francillon.

— Comedie in 3 acte de A. Dumas fiul. —

(Urmare.)

Actul II.

Acelaș decor.

Scena I.

Aneta, Henri, un servitor.

(Aneta stă intr'un fotoliu mare, ținënd mașinaliceșce o carte deschisă in mâna stângă cu capul plecat pe mâna dreptă și gândindu-se.)

Servitor. (Intrând.) Dna contesă nu s'a sculat încă și dl de Symeux a venit să intrebe cum îi mai e.

Aneta. (Ca deșteptată.) Poșteșce pe dl de Symeux.

Henri. Nu îndrăzniam să intru, știind că ești singură, dră.

Aneta. Ce, iți-e frică de mine?

Henri. Puțin, și pe urmă nu te las să citești.

Aneta. Nu mai citiam; cartea acésta e plicticosă, cum sânt tóte ce se îngădue fetelor să citescă; me gândiam.

Henri. La vr'un fel nou de bucate?

Aneta. Nu, dle, la niște lucruri mai puțin seriose.

Henri. Și la ce te gândești, dră?

Aneta. Me gândiam, că afară e o ți, căreia noi ómenii fericiți îi đicem ți frumoșă; că Francina și cu mine ne vom duce să patinăm la pădurea Buloniei, ceea ce e, fără indoielă, una dintre plăcerile cele mari ale lumii, in care trăim noi; dar că intr'aceleș timp sânt patru or cinci grade de desubtul lui zero și prin urmare o mulțime de ómeni, cărora le e frig și nu pot face focul și cărora le e fóme și n'au ce mánca. Căutam un mijloc, să se schimbe acésta stare de lucruri și nu găsiam. La acésta me gândiam, dle. Veđi, că nu se atinge de bucătărie decăt fórtē de departe. Dta nu ești trist nici odată?

Henri. Ba da, dră, nu numai de necazurile mele, ci une-ori și de ale altora.

Aneta. Eu tot vesel te-am vedut.

Henri. Pentru că nu trebuie să plictisim cu intristarea nóstră persónele, la care ne ducem.

Aneta. Atunci eu te plictisesc?

Henri. Intristarea unei fete, mai cu sémă când n'are altă pricină decăt bunătatea ínimei sale, e incântătoare, trece repede și e o onóre deosebită pentru aceea, cărora li se fac asemenea destăinuiri. Până a nu se inseră, sáracii, pe cari îi ajuți, vor ști ce le aduce intristarea dtale. Dă-mi voe să adaog și eu obolul meu la aceea ce le vei da dta. (Pune pe mēsă bani.)

Aneta. Mulțamesc... dar nu sânt tristă numai pentru sáraci, mai sânt și dintr'alte pricini.

Henri. Negreșit că pe acelea nu le destăinuești altora.

Aneta. Nu trebuie să plictisim ómenii.

Henri. Fie, dar mie spune-mi tot.
Aneta. Imi vei raspunde serios la aceea ce te voi intrebá?

Henri. Da.

Aneta. Or-ce te-aş intrebá?

Henri. Or-ce m'ai intrebá.

Aneta. Imi dai cuvântul dtale?

Henri. Da.

Aneta. Pe cel adevărat?

Henri. Singurul ce se pôte da unei persóne ca dta.

Aneta. Atunci te voi intrebá trei lucruri.

Henri. Să vedem.

Aneta. Intéiu: frate-meu își iubeşce cu adevărat nevêsta?

Henri. Negreşit.

Aneta. Dela început imi răspunđi cum ai raspunde or-cui!

Henri. O iubeşce cât pôte iubi el; nu-i pođi cere mai mult.

Aneta. Bine. Al doilea: tot aşá își iubesc tođi bărbađii nevêstile?

Henri. Unii le iubesc mai puđin.

Aneta. Dar pot fi alđii, cari să le iubescă mai mult?

Henri. Da, dar aceia sânt dađi ca pilde.

Aneta. Al treilea: de ai fi fatá, de ai fi eu, spre pildá, te-ai mărítá?

Henri. De! . . . ar atěrná de cine m'ar cere in cásátorie.

Aneta. Iubirea! Romeo și Iulieta!

Henri. Nu mai sântem in veacul al XVI.

Aneta. Paul și Virginia.

Henri. Nu sântem la Ile-de-France.

Aneta. Atunci?

Henri. Atunci, fiind că vrei să-ți spui drept, drá, de aş fi fatá și, de-aş şci ce şciu, aş face ce-am făcut fiind bărbat, — nu m'aş cásátori; dar nu sânt fatá și o fatá nu pôte şci ce şciu eu. Lumea va urmá să měrgá cum mergea, cum merge și cum pôte merge, intre idealul unora și neşciința altora, întemple-se ce s'ar întemplá.

Aneta. Spune-mi și mie ce şcii dta.

Henri. Din nenorocire, drá, e peste putința.

Aneta. Pentru ce?

Henri. De óre ce e o invoire, că o fatá nu pôte fi incunoşcințá de ale vieței decát de muma și de duhovnicul seu.

Aneta. Și eu nu mai am mamá! A murit când erá de 34 de ani, din pricina unei receli, pe care a cápětat-o eşind dela un bal pe o vreme ca cea de ađi. De aceea me gândesc la cei cărorá le e frig! Eu nu m'am dus până acum și nu me voi duce nici-odatá la bal.

Henri. Mai remáne duhovnicul.

Aneta. (Dupá o clipá de tăcere.) . . . Mai remáne frate-meu; dar, decá frate-meu ar şci ce trebuie să şcie, negreşit, nu ş-ar mai lăsá nevêsta singurá, cum a făcut eri, după ce ađi plecat dvóstre. Mai e tata, care ne iubeşce, pe care-l iubesc mult, care-mi dá tot ce vreau și chiar mai mult decát vreau, dar care a ramas mai tiner decát mine, nu numai la caracter, dar, cred, și la vėrstá; și tómná vėnătórea, ierna lumea, primávėra anotimpul Londrei, vėra cine şcie ce băi, sânt de ajuns fericirei și filosofiei sale. Me şcie lângá cumnatá-mea, la care se uitá totdeuna cu drag, crede că petrec, e incredințat că sânt sánătósá, imi va da zestre mare, i se pare că tóte merg cum e mai bine și, ce e drept, tóte merg, pôte, cum e mai bine. Imi pare reu, că nu vrei să-mi spui ce şcii; simț că aş putě invěță puđin ađi. Am veghiat până târđiu as-nopte, căci nepotu-meu s'a culcat pentru

intéia órá in odaia mea. Nu îndrăzniam să inchid ochii. Me uitam la ființa aceea aşá de fragedá și de pe acum aşá de vrednicá de interes, și nenumėrate gânduri asupra vieței imi treceau prin minte. Dta, care şcii aşá de multe lucruri, trebuie să veđi de gândurile unui creer de fatá, care se ocupá de obicei cu saladele japoneze. Une-ori și mie imi pare reu, că m'am născut in clasa, in care sânt. Aş fi vrut să fiu o burghesá, să am treburi multe, să fiu casnicá buná. Când intru in vre-o práválie și ved căte-o femeie tinerá, plăcutá la infářişare, că me intrebá zimbind mereu, ce poftesc, imi vine să-i raspund: »Poftesc să fiu in locul dtale dná.« De m'aş face cálugăriță, cum me sfátueşce căte-odatá duhovnicul meu, pôte că s'ar indreptá lucrul! Decá ar trăi mama, ar fi și mai bine. Am avut plăcerea să te aud eri sérá dicěnd măicută, când vorbiam de saladá. Ce drágálaş lucru e să řici măicută, când ești băt mare.

Henri. Băt bėtrán.

Aneta. O iubeşci mult pe mama dtale?

Henri. Oh! Da!

Aneta. De câti ani e?

Henri. De 62.

Aneta. E sánătósá?

Henri. Sánătósá.

Aneta. Dđeu să ř-o păstreze? Te duci des s'o veđi?

Henri. O ved in tóte đilele; locuim impreună.

Aneta. Intr'acelaş apartament?

Henri. Intr'aceeaş casá.

Aneta. Ce fericit ești! Ce mai vorbeşci de vėrsta dtale? Un bărbat de 42 de ani, care nu ş-a părăsit nici-odatá mama, remáne tot copil. Dar tatál dtale?

Henri. Tatá-meu a murit de când eram mic. Abiá mi-l mai aduc aminte. Mama erá fórté frumósá, dar iubiá pe tata.

Aneta. Fără să fi fost in vėcul al XVI și nici din Colonii; veđi, că tot mai e cu putința iubirea!

Henri. A ramas credincióşá amintirii lui și n'a mai vrut să se mai măríte. Ş-a mărğinit totá vieța pentru mine și eu mi-am mărğinit-o pentru dēnsa. Incepusem s'o iubesc. O iubiam atđ de mult, o vedeam aşá de deseversítá, incát am uitat să me mai inşor.

Aneta. ři se părea, şciind cele ce şciai, că nu vei găsi o a doua femeie ca dēnsa.

Henri. Póte!

Aneta. Decá ar muri?

Henri. Nu trece o ři, fără să me gândesc la acēsta.

Aneta. ři dēnsa ar fi trebuit să se gândescá și să-ři fi cātat o nevėstá, care să-i semene. Póte că dēnsa ar fi găsit, afará numai . . .

Henri. Afară numai? . . .

Aneta. De n'ai iubi vr'o ființa, pe care să n'o pođi luá de nevėstá. (O tăcere scurtá, in timpul căreia Henri se uitá la Aneta, ca cum ar vrě să ghi-cescá, unde vrě să ajungá.) Taci, ca să me faci să ințeleg, că lucrul, de care vorbesc, e dintre cele, pe care nu trebuie să le şciu; dar chiar libretele ope-relor ne sânt de ajuns, să ne facá să şcim, că sânt căte-odatá iubiri nepotrivate. ři apoi, ađi vorbesc ce-mi trece prin cap: Or-cum, vieța e tare incur-cată . . . Intr'un cuvěnt, decá ai avě o sorá, ce-ai dori să facá?

Henri. Aş dori, să semene cu dta, domnişórá.

Aneta. Ėr vorbe, pe care le spui la totá lumea. Nu e vrednic nici de dta nici de mine să-mi raspunđi aşá.

Henri. Atunci, ecá drá; decá aş avě o sorá, care să sėmene cu dta, — řiu la acēsta, — și care mi-ar cere intr'un chip serios sfaturi asupra vieței,

aş luă-o de mână (Aneta îi întinde mâna peste măsă; el n'o ia.)

Aneta. Ia-o.

Henri. (Luându-i-o.) Şi i-aş dice: da, iubirea n'a murit încă şi fiind că eşti tineră, deşteptă, cinstită, ai tot ce-ţi trebuie, pentru ca să faci pe un bărbat să te iubească şi pentru ca să simţi şi tu iubirea; dar mai mult decât atât, pe lângă însuşirile, cu care te-a dăruit firea, ai primit dela întempleră şi dela societate privilegii ce nu se dăruiesc tuturor femeilor; eşti frumoasă, eşti nobilă, eşti bogată. De ai mai avé şi iubirea ce visezi, ar fi o nedreptate, care te-ar sili pôte să te ascunzi, şi de care altele ar avé drept să fie gelose, căci fericire deseversită nu e în acésta lume. Eu nu-ţi dic, ca duhovnicul teu, or ca Hamlet, unul cu credinţă, celalalt cu indoielea sa: »du-te într'o mănăstire! Nu, poţi avé de indeplinit altă însărcinare plină pôte de atâta răbdare şi folosinţă, dar nu cere iubirei mai mult decât pôte da. Cere-i prin căsătorie mijlocul să-ţi îndeplineşti sôrta firăscă şi, de te face mumă, mulţămesc-te: fii îngăduitoare cu bărbatul şi recunoscătoare lui Ddeu. Ecă — draga mea soră — tot ce aş puté spune fiinţei acesteia mici, doritoare să şcie tôte, turburătoare şi sfântă, care se numeşte fată.

Aneta. Îţi mulţămesc. Aş dori să fac cunoşcinţă cu mama dtale.

Henri. Când vei voi, dră.

Aneta. Atunci chiar ađi: vreau să merg să fac de fată cu dnei salada japonesă, pentru ca să nu se întemple vr'o greşelă şi pentru că, fără indoelă, nu sânt bună decât de atât.

(Va urmă.)

Dumitru Stăncescu.

Moralitate.

(După E. Grandhantz.)

Pe ăst pământ, trist călător,
Din loc în loc rătăcitor,
Necentenit slujeşti drept pradă
Furtunilor ce vin grămadă.
Înşelător, ori înşelat,
Persecutor, persecutat,
Tu aşti asemuit c'o flóre,
Ce ađi trăeşte, mâne móre.

N. A. Bogdan.

Despre perirea lumii.

— O perspectivă în viitor. —

Observarea, că tôte 'n lume se nasc şi apoi pier, se ivesc şi apoi dispar, că tot ce trăeşte şi tot ce e mort, trebuie să aibă un sfârşit pe pământ, tôte aceste au adus pe om de cu vreme la inchipuirea »despre perirea lumii întregi.« Acésta inchipuire o aflăm exprimată mai la tôte religiunile popórelor, numai în felurite moduri, ca învăţatură despre perirea lumii, ceea ce din punct de vedere ştiinţific nu se mai pôte negă. Ştiinţa îşi inchipueşte perirea lumii în o transformare totală a stărei actuale a planetului nostru, unde ori ce existenţă de viaţă va fi cu deseversire nimicită. Supt care formă inse se va efectua acésta transformare, există o mulţime de păreri.

Până 'n timpul cel mai nou se pređicea din partea ştiinţei cu o deosebită siguranţă, că ori ce

viaţă pe pământ va peri prin erupţiuni, adecă prin evoluţiuni vulcanice ce se vor revérsă din interiorul pământului plin de foc; căci aşă se dicea pe atuncea: că cógia cea fôrte subţire a pământului în raporte cu masa cea colosală a pământului, va fi nevoită să cedeze în urma unei presiuni fôrte colosale, provenită din interiorul pământului plin de foc, şi mai ales a unei expansiuni ale gazelor imense, aşă că peste un timp mai scurt séu mai târziu o spargere totală a cógei şi o revérsare generală a fluidului de foc din interiorul pământului va fi un ce inevitabil. Ca argument se citeză mai multe fenomene de pe alte corpuri cereşci.

Aşă s'a observat în timpuri felurite, că unele stele fisce trimiteau mai 'nainte numai nişte rađe de lumină fôrte slabe, şi de-odată se arătau în un mod neesplicabil cu o lumină fôrte intensivă. Aşă s'a văđut în novembre 1572 în grupa (zodia) Casiopei o stea care înainte nu eră de fel văđută, a cărei lumină a tot crescut mereu, până ce s'a văđut pe cer chiar şi điuă mare ca o lumină de foc. Culminaţiunea luminei acestui astru ajunsese abia a 20 đ după prima aparinţă, de unde ea scăđu éráş din đ în đ sub schimbări de color, până ce în martie 1874 se făcu cu totul nevăđută. De şi se şcie fôrte precis locul unde a apărut, totuş nu s'a mai putut zări de nime până 'n điuă de astăzi. Acésta deosebită procedură se esplică astfel: Se presupune, că din interiorul stelei, recite până la stadiul formaţiunei unei cóge şi de aceea şi nevăđută, isbucnise de-odată gaze ardente, care mistuise cógia întunecósă. Stéua remase apoi atâta luminósă, până ce a durat focul, şi a dispărut când gazul eră deja cu totul absorbit, şi cógia a devenit ér întunecósă refúsând lumina ei.

Intre multe altele observări merită amintire şi observările asupra celor doué stele fisce din anul 1866 şi 1878 la care s'a întrebuintat deja şi spectroscopul. Cu ajutorul acestui instrument s'a aflat, că acest gaz arđător şi espulsiv e »hidrogenul.« Şi aci se măriá lumina dela început constant în intensitate, până ce ajunse culminaţiunea ei şi de acolo, se întórseră aceste doué stele încet cu încetul în starea lor de mai 'nainte, în care le vedem încă şi astăzi. Aşă un proces se deduce şi pentru pământul nostru.

Vom omite a enără nişte singularităţi ale unor eveneminte inspăimântătoare de pe pământul nostru, la al căror auđ ni se redică pèrul în cap, ci e destul să observăm, că în aşă un cas, de şi posibil, totuş nici decum evident, tóta suprafaţa pământului, cu tôte ce există pe el, vor fi acoperite şi consumate de o imensă lavă fluidă şi plină de foc, ce s'ar revérsă ca nişte torente din internul pământului. Existenţa şi desvoltarea pământului nostru depinde inse esenţialmente dela un sideriu mult mai mare şi mai puternic, căru-i îi datoreşte pământul nostru căldura şi lumina — dela »sóre«; şi de acest corp colosal ceresc se ţin strins legate nemijlocit cele mai multe observări şi fenomene relative la perirea lumii. Spectroscopia a inavutit în timpul cel mai nou ştiinţa noastră mai ales în studiarea (executarea) sórelui. Ideile aventurose, cari se combinău mai 'nainte cu calitatea corpului nostru central, trebuiau să lase loc rezultatelor adunate prin ştiinţă şi studiu. Sórele nu e, precum şcim, un corp întunecos, care ar avé numai o cógie luminósă, şi petele din sóre nu sânt rupturi în acésta atmosferă de lumină, prin care ruptură ar lumină nucleul (simburele) întuneric al sórelui, ele nici nu sânt formaţiuni de nouri ale luminei periferice cum se pretindea mai 'nainte; ci sórele este, precum s'a dovedit, un corp fluid arđător, pe care plutesc acele pete ca nişte formaţiuni închegate. Aşisderea se şcie, că sórele nu stă de fel locu-

Pipa moşului.

lui, ci el face o dublă mișcare: mai întâi se învârtă în $25\frac{1}{2}$ de zile în giurul osiei sale proprii, apoi au aflat astronomii englezi prin observări spectroscopice la cele două stele ficse de mărimea primă »Sirius și Vega«, între cari se află sôrele cam pe la mijloc, că sôrele se depărtază cu toate ale sale comete și planete cu o repeziune de 7 mile pe secundă de Sirius și se apropie de Vega. Probabil că sôrele se învârtă în giurul pământului de gravitate al sistemului nostru sideric ficș în giurul sôrelui central, de care sôre depinde sôrele nostru cu planetele și cometele sale ca un membru subordinat, și de care se presupune că se află în grupa pleiadelor.

Acastă rotațiune s'ar implini odată cam în un restimp de 22 de milioane de ani.

La această observare ne vine mai întâi întrebarea: de nu se va ciocni cumva sôrele nostru în această călătorie prin univers, cu alte corpuri cerești? Această presumpțiune o putem respinge chiar din capul locului, ca un ce cu totul neprobabilă, pentru că este cunoscut, că așa numitele conturbări, (derangiări) în mersul corpurilor cerești în giurul sistemului nostru solar, se regulază eră, pe cât timp sînt în existență condițiunile cosmice de astăzi, și nu se pôte presupune, că în regiunile depărtate ale stelelor ficse n'ar esistă tot această ordine trainică și minunată.

Tot așa delăturabilă e și presumpțiunea ce se aduce din diferite părți, că sôrele ar puté în călătoria sa — și cu el naturalmente și pământul nostru — să vie prin părți ale spațiului universal, în care ar esistă séu o căldură séu o recelă pré intensivă pernicioasă existenței noastre. De și stelele ficse nu pré sînt egal imprăsciade prin univers, din care causă nici temperaturile lor nu pot fi egale, totuș ele sînt nevoite la așa depărtări mari a se supune măcar cât de puțin unor hesitațiuni (schimbări) ce nu se cuprind de fel în vedere, și cari nu periclitéză de fel existința noastră.

Cu atâta mai justificată apare inse o altă opiniune, ce e purtată de rezultatele studiilor și încercărilor mai recente. Este anume constatată că *corona* = adevăc cercul de foc al sôrelui constă din particule mici așa numite atomuri materice, ce sînt imprăsciade prin univers. Aceste particule sînt atrase de sôre și asvêrlă în el; și aceste sînt așa dîcînd materialul combustibil, focarul sôrelui, prin care restituie sôrele paguba sa în căldură. Este cu totul evident, că un foc pe care îl nutrești cu cărbuni mulți, vâ trebui să lucreze mai intensiv, decât un altul, căru-i îi dai numai puțin material. Dēcă ar pică în sôre mai multe corpuri ca de ordinar, atunci și redicarea căldurei ar trebui să covêrșescă căldura obișnuită, pecând ea ar trebui să scadă, dēcă i s'ar sustrage acele particule de materie. În călătoria sa prin univers află sôrele totdeuna nouă materie pe care le atrage și le consumă necontentit, și prin care își imprôspetă puterea pierdută. Se nașce inse întrebarea, de sînt aceste corpuscule egal imprăsciade prin univers? ceea ce nu se pôte de fel presupune, dēcă judecăm că corpurile cerești sînt împărțite prin univers fôrte inegal, și că prin urmare și atracțiunea lor e tot așa de inegală. Există așa dară în univers regiuni avute și sărace în materie, atunci sôrele ar trebui să mărescă numai decât temperatura sa, când ar trece în percursul seu prin aceste regiuni avute, prin urmare să mărescă și puterea rașelor de căldură, precum din contră această putere radială ar trebui să se micșoreze când sôrele ar percurge numai spațiuri lipsite de materie. În acest mod se pot în adevêr ivi niște schimbări în redicarea căldurei sôrelui, cari ar fi în stare să pue fără voie un capêt vieții organice a planetului nostru. Noi șcim c'au fost

odată timpuri pe pământul nostru, în care temperatura lui eră atât de redicată și mare, încât Mamutul — un dobitoc ce puté să esistă numai în zônele cele mai calde și la o vegetațiune fôrte puternică — trăiă în regiunile de nord, unde îi aflăm astăzi ciolanele lui sub omet și ghiață; — și că pe altă parte pământul nostru a avut erăș periode, în cari regiunile de omet se estindeau dela poluri până departe peste zona de mijloc, așa că multă vieță organică eră îngropată sub ghiață și omet.

În decomon pare să fie sigur, că sôrele se află în un proces de recire continuă, de și numai fôrte încet și nesimțit. Tote rezultatele studiilor arată, că odinioră sôrele nu eră de fel așa de condensat (des), precum se află astăzi, ci el a trebuit să fie un glob de gaz care s'a recit abiă încet cu încetul în un corp fluid de foc. Dēcă s'a recit el inse până acuma așa departe, apoi zace în consecința minții, că el și mai departe se va reci; și în adevêr, cercetările făcute asupra altor corpuri cerești ne dau exemple destul de clare, că trebuie să fie cause, cari modifică considerabil puterea radială a stelelor ficse. Despre acele două stele principale, ce se află în grupa (zodia) gemenelor ne asigură cercetările cele vechi, că unul din acele două stele »Castor« eră înainte de 2000 de ani mai luminos decât celalalt, pe când astăzi e contrarul. Cel mai luminos astru pe firmamentul nostru »Sirius« ne luminează astăzi cu o lumină albă fôrte frumôsă, pe când anticitatea l'a vêdut luminând roșu deschis. Tot așa s'a observat schimbări periodice de colori în stelele ficse, care se esplică prin aceea, că ei fac o rotațiune în giurul osiei lor proprii și așa ele ne arată în periode anumite odată partea cea mai luminôsă, altădată cea mai întunecôsă. Inse și aci trebuie să concludem la o causă, care influințéză mereu puterea radială a luminei. Și dēcă se consideră, că în realitate sînt corpuri ce nu mai luminează, dar despre a căror esistință numai se șcie, prin puterea lor atractivă, apoi nu ne putem escluse opiniunea, că odată va ajunge întunecimea la domnie — ea după o eternitate de domnie va face êrloc luminei.

Mai întâi va umplé sôrele lacuna de căldură prin procesul seu de condensare, care e progresiv, dar care va ajunge în fine și sfêrșitul seu; apoi am vêdut că corona — cercul flamant al sôrelui — se forméză din corpurile cele mici ce se aruncă în el, și cari susțin ca elemente (combustibile) arșetóre, focarul sôrelui. Venitul și cheltuiéla, acești doi factori principali în economia sôrelui, semênă în aceea, că-ș tin până acú încă echilibrul, pentru că după calculele făcute de Helmholtz massa sôrelui în restimp de 2000 de ani nici s'a mărit, nici s'a micșorat, pentru că atuncea din cauza puterei attractive mărite, respective micșorate, cursul planetelor séu că s'ar fi accelerat séu retardat. De și se pôte după această observare conchide la o activitate de căldură a sôrelui deocamdată perpetuă și productivă, totuș avem deja — abstrăgînd observațiunile făcute la alte stele ficse, — ca martor argumentator al unui proces progresiv de rēcire, petele în sôre. Acuma s'a recunoscut, acele pete întunecate, ce se arată pe suprafața sôrelui în niște cantități și dimensiuni mai mari séu mai mici, numai de niște formațiuni inchiegate, cari se nasc prin reciri și întepeniri parțiale ale masei fluide foculare a sôrelui. Aceste pete se topesc și se pierd erăș în pojarul valurilor ardente ale sôrelui, sê forméză inse eră din nou și câte-odată de niște estensiuni colosale. Așa s'a observat în anul 1848 o petă a cărei suprafață întrecea de 18 ori mărimea suprafeței pământului nostru. După asigurarea astronomilor pete de un diametru de 9000 de mile nu

sunt de fel raré. In anul 1852 s'a vèdùt aşá un câmp inghietat de un diametru de 20.000 de mile, va să dică de 77 de ori mai mare decât totă suprafața pământului nostru.

Prin calcularea sumelor puterei, ce evadéză neconținut dela sóre, s'a constatat, că rezervorul din care se imprășcie acésta putere, va trebui in fine să se sfêrșescă in un decurs de milióne de ani. Recirea procede inse estraordinar atât de incet, încât chiar după 4000 de ani cu greu se va puté constată o remarcabilă descrescere a temperaturii sórelui. După un calcul inse făcut de Helmholtz va fi după 17 milióne de ani rezervorul de căldură a sórelui aşá de slăbit, încât nu va mai puté fi vorbă de o vieță organică pe planetul nostru.

(Incheierea va urmá.)

Isidor Ieșian.

Prima călărie.

— De I. Tolstoi. —

Gând eram mititel, eu și frații mei, lucram totă săptămâna; dar duminicile și sêrbătorile ne duceam să ne preumbulăm séu să ne jucăm împreună. Intr'o di tata dișe:

— Trebuie să învățăm pe cei mai mari să călărescă, să-i trimitem la manej...

Er eu, cel mai mic dintre toți, întrebai:

— Dar eu nu pot să învăț asemenea?

— Tu! tu o să cați, respunse tata.

Incepui să-l rog și eră cât p'aci să încep a plânge.

— Ei bine! dișe el, fi și tu; ia séma inse că decă-i cădă să nu care cumva să plângi.

Cine nu cade după cal nici odată, nu va învăța in veci să călărescă.

Când veni mercuria, ne duse pe câte-și trei la menagiu. Suirăm o scară mare, apoi una mică, și d'aci zărirăm o sală lungă și largă, cu pulbere pe jos in loc de scânduri. In sala aceea călăriau domni, dómne și copii ca noi.

Eră manejul.

Nu pré eră luminos manejul acela și mirosă a cai. Nu s'audiá decât plesnete de biciu, strigăte de cavaleri la caii lor și la călcături greoie. Mi se făcu frică, și inchisei ochii. Apoi guvernorul nostru chemă pe grăjdar și-i dișe:

— Ecă, dă cai copiilor ástora, vor să invețe călăria.

— Bine, respunse grăjdarul.

Apoi privindu-me:

— Asta e pré mic încă, dișe el.

Guvernorul inse adăogă:

— A făgăduit că nu va plânge decă va cădă, dișe el.

Grăjdarul incepù a ríde și plecá.

Indată după aceea, ne aduse trei cai cu șeile pe ei. După ce ne scóserăm mantalele, scoborirăm scara ce da in manej. Grăjdarul ținea calul de căpástru și frații mei ocoliau arena. Merseră d'o camdată la pas, apoi in trapăt. Mai pe urmă aduse un cal mic, un călișor arábesc cu códa scurtă, căruia i da numele de Servonsik.

Grăjdarul incepù a ríde și-mi dișe:

— Ei bine, cavalerie, sui-te!

Eram și vesel și ingriyat in acelaș timp, și voiam s'ascund cu or-ce preț că-mi eră frică. Me chinui mult d'a pune piciorul in scară, dar nu izbutii nici cum, pentru că eram pré mititel. Atunci grăjdarul me luá de subțiori și me sui pe cal, dișend:

— Ești greu ca o pénă.

D'o-camadtă me ținu de mână, dar pentru că observasem că pe frații mei nu-i ținuse, il rugai ca să me lase.

— Nu-ți e frică? me întrebá el.

Imi eră frică destul, inse eu respunsei:

— Nici decum.

Ceea ce me spériá mai mult eră că Servonsik proțpăia mereu urechile. Credeam că e supêrat pe mine.

— Fie, dișe grăjdarul, ia séma inse să nu cați. Și me lăsá.

D'o-camdată Servonsik merse la pas și stam drept. Șéua inse cam alunecă și-mi eră frică să nu cad.

— Ei bine! me întrebá grăjdarul, te ții bine?

— Bine de tot, respunsei eu.

— Atunci la trépăt acum!

Și grăjdarul pocni din limbă.

Servonsik luá trépul cel mic.

Eu incepui s'alunec, nu scoTEAM inse nici graiu și me țineam cât puteam. Grăjdarul me felicitá.

— Așá, cavalerie, fórte bine!

Vorbele astea me făcurá a fi mândru.

Tocmai in timpul ásta grăjdarul fu oprit d'un tovarăș la vorbă, astfel că-și luá ochii dela mine.

D'odată simții că-mi pierd echilibrul, și voiți să me redic pe șea bine, dar degiaba. Eră să încep a strigá la grăjdar ca să opréscă; dar me gândii c'ar fi rușinos din parte-mi asta și tácu.

Grăjdarul nu me vedea; Servonsik mergea mereu in trap și eu me simțiam alunecând din ce in ce intr'o parte. Me uitai la grăjdar, sperând că me va vedé și-mi va veni intr'ajutor; el inse își vedea de vorbă și fără ca să me vedá, repetá din când in când:

— Șcii ce voinic e călărețul ásta.

Eram aplecat intr'o parte cu totul. Fusei cuprins de spaimă, cređendu-me perduto. Dar să strig, ce rușine! Servonsik, c'o ultimă sguduire, imi făcu vènt și căđui.

Atunci calul se opri; grăjdarul se întorse și vèđu că nu mai sunt pe șea.

— Uite, dișe el, a căđut călărețul meu.

Ș-alergá la mine. Când îi spusei că n'am nimic, incepù să riđá.

— Copiii sunt ca mingea, dișe el.

Mie-mi veniá să plâng. Cerui să me sue pe cal; me sui și nu mai căđui.

Ne duceam la menaj de doue ori pe săptămână; in curènd invètai să me țin pe cal după regulá, și nu-mi mai eră frică de nimic.

Poesii in prosă.

(După Turgeniev.)

O legendă orientala.

Este óre vre-un om in Bagdad, care să nu cunóscă pe marele Giaffar?

Odată — e de mult de atunci — se preumbulá tinerul Giaffar in giurul Bagdadului. O voce plângétoare i lovește urechile: cineva fiind in periclu, cerea ajutor.

Giaffar — care se distingea printre amicii sei prin ominte și cugetare sănátosă, precum și prin o inimă compátimitóre — incredèndu-se in sine, grăbi intr'acolo de unde veniá sunetul. In fine ajunse la zidurile cetății chiar pe când doi tálhari voiau să despoieze pe un om bétrán.

El își scóse sabia și năváli asupra tálharilor; pe unu il ucise, ér pe celalalt il vulnerá.

Bétránul căđu la piciórele eliberatorului seu și sárutându-i marginea vestmèntului, i dișe:

»Marinimia-ți, curăgiosule tiner! nu va rămâne neremunerată. În exterior — ce e drept — sunt sărac, dar numai în exterior. Trebuie să știi, că nu sunt numai un muritor de rënd. — Vină mâne cât de dimineță în piață; te voi aștepta lângă fântâna săritore și te voi convinge despre adevărul cuvintelor mele.

Ce e drept, în exterior acest om e sărac — cugetă Giaffar întru sine, — dar totuși nu-i nimic imposibil pe acest pământ. De ce să nu me duc să-l întelnesc? . . . și-apoi i dîse: »Bine bătrâne! voi veni».

Bătrânul privind-l țintă între ochi, se depărtă. În dimineța următoare abia se revărsară zorile și Giaffar și porni spre piață. Moșnegul îl aștepta la fântână, rădemat pe basenul de marmură.

Fără de a dîce vre-un cuvânt, i prinse mâna lui Giaffar și-l conduse într'o grădină incungiurată de ziduri innalte.

În mijlocul grădinei, incungiurat de o pajiște verde, crescû un arbore estraordinar.

Arborele sēmēnă încâtva cu ciparosul, numai căt frunzele erau de colórea azurului.

Trei fructe — trei mere — depindeau de ramurile gróse ale arborelui; unul eră de o mărime ordinară, lungăreț și alb ca laptele; al doilea mare, rotund și roșu ca sângele; al treilea din contră eră mic, sbărcit și galbēn ca cēra.

Arborele se clătină, de și nu suflă vântul. Zuzuiă lin, dar în un ton dureros ca și cum ar fi din sticlă și se părea că simte apropierea lui Giaffar.

— Tiner! — i dîse bătrânul — rupe după placu-ți unul din fructele acestui arbore, dar să știi: că decă vei rupe și mănca pe cel alb — vei deveni cel mai întelept între ómeni; decă vei rupe și mănca pe cel roșu — vei fi omul cel mai avut; decă inse, vei rupe și mănca pe cel galbēn — vei fi plăcut femeilor bătrâne. Decide-te . . . și nu întarđiă! Peste o oră se vestețesc fructele și arborele dispăre în sinul mut al pământului!

Giaffar inclinându-și capul, cădû pe cugete. — Ce voi face? — își dîse cu gura de jumătate, consultându-se pe sine. — Decă omul e prē întelept — i fuge pofta chiar și de vieță; decă e cel mai avut între ómenii de pe pământ — toți îl vor invidia; mai bine va fi de voi rupe și mănca mērul cel galbēn.

Și într'adevēr așa și făcû; bătrânul i dîse: — Cu adevērat întelept tiner! Tu ț-ai ales partea cea mai bună! Ce-ți și folosiă mērul cel alb? și așa ești mai întelept decăt Solomon . . . Nici chiar mērul roșu nu-ți trebuiă . . . și așa vei fi fôrte avut; numai căt avuția ta nu va fi invidiată de nime.

— Spune-mi, te rog bătrâne — dîse Giaffar — unde locueșce mama onorabilului nostru Calif?

Bătrânul inclinându-se până la pământ înaintea lui — i arată calea.

Óre află-se cineva în Bagdad care n'ar cunóșce pe renumitul Giaffar?

Necitas-Vis-Libertas.

— Basrelief. —

O femeie bătrână și inpaltă, cu privirea ațintită și cu niște membre puternice, înainteză pe cale, făcēnd niște pași mari și cu mânilor-i subțiri împinge înaintea sa pe o altă muiere.

Céstalaltă e asemenea femeie, de o innălțime gigantică, vėnosă, puternică, cu mușchi herculiani, cu un cap fôrte mic aședat pe niște grumazi gróși, órbă și constrinsă a împinge innainte pe o slabă copiliță.

Nu mai copilița acēsta vedea; ea sta ce sta, se întorcea, își redicā în sus mănutele sale; pe fața-i

vióia se oglindia nerăbdare și curagiu . . . Nu voieșce să se supună, nu voieșce a merge într'acolo spre unde o constrîng . . . dar în fine totuș e nevoită să concedă și să mērgă. Veți cunóșce aci:

Necitas-Vis-Libertas

Cine voieșce — să le traducă!

D.

Doine din Ardeal.

Desfă mândră ce-ai făcut
Și-mi dă drumul să me duc,
Că m'ai fermecat de mórte,
N'ai avé de bine parte!
— N'am făcut ca să-ți desfac
Ș-am făcut să mori de drag,
Lâng-o tufă de saseu,
Și să mori de dragul meu.

Bine-a dîs frunza din vie,
Că dragostea nu-i moșie,
Numai pismă și mânia;
Frunzulița codrului
Bine-a dîs ea óre cui,
Că dragostea junelui
E ca umbra plopului.

Cum i stă mândrei de bine,
Când șede 'n brațe la mine,
Cum i stă mândrei frumos,
Când șede 'n grădină jos,
Între mii de floricele,
Că-i mai mândră decăt ele.

Bădițu care-i bădițu
Vine séra și descult;
Da care-i un blăstēmat,
Nu vine nici încălțat

Măgheran crescut în érbă,
Ca dracu-i badea cu barbă;
Măgheran crescut în fēn,
Ca dracu-i badea bătrân,
Că te ține pe genunche
Și-ți tot minte mii și sute.

Bate Dómne, ba mai lasă
Câte-o mândruță frumosă;
Bate Dónme, ba mai ține
Câte-o nevěstă cu mine.

Fă-me Dómne ce mi-i face,
Fă-me și ce mie-mi place;
Fă-me Dómne lemn de tufă,
Să me facă mândra furcă,
Să me ducă 'n șeșetóre,
Ca să tórcă la fuióre.

Șcú tu lele frumoșea
Șcú pe badea cum cosiá,
Astă vēră 'n buruene,
Cum cosiá la floricele?
Care mai mândră eră
Cu cósă nu o tãiá.

De când te-ai dus băețele,
N'am mai pus la gât mărgele,
Nici în degete inele,
Nici la pept floricele,
Nici verți, nici merii,
Ca dor bade să mai vîi.

Ioan Bota.

Stâna-de-vale.

— In munții Bihorului. —

Și eu m'am născut in Arcadia... Ba, numai locuiesc acolo, căci villa din a cărei terasă scriu acestea șire se numește »Arcadia.« Nu știu cine i-a dat numele acesta, dar pot să constatez cu plăcere, că a avut dreptate. O vale pitorească se resfață inaintea mea și giur impregiur munți acoperiți cu brați forméză cadrele tabloului fermecător. Privirea mea rătăcindă planéză bétă de plăceri asupra miilor de nuanțe verđi ale codrului și respirând cu sete aerul p'în de oxigen, cu adânc devotament îmi ridic ochii spre Vêrful-Poenii, care se 'naltă mai sus dintre munții din giurul meu și ca-și când ar ști, că inaintea lui Dumneđu numai cu capul gol se cuvine să te înfășoșezi, cu frunte pleșuvă laudă pe a Tot-puternicul.

La pôlele terassei clocoteșce un sprinten riu de munte. Valurile ei turbate se izbesc selbatic din pétră 'n pétră și frânte alérgă mai departe între munți, unde păstravii pistriți își au cuiburile prin crepăturile stâncelor. Deasupra apei crengile brađilor fac cunună și 'n umbra lor érba buiacă ajunge până 'n brâu și din covorul verde o ghirlandă de »Nu me uită« vénéte și rosa își scot capetele drăgălașe.

Lângă mine și dincóce și dincolo îmi surid cochet niște ville plăcute. De-a stânga villa Dôry făcută 'n anul acesta, dincolo Residentia, mai incolo villa Margareta și alte căsuțe, sus pe còste smerită 'n evlavie se ascunde între brađi capela frumoșică; de-a drépta mea vêd villa Aurora, ca Venus ridicându-se din valuri, căci încă nu-i cu totul imbrăcată; mai incolo, ascunse 'n desișul de brađi, me 'nviță băile încăldite și de-asupra lor dușurile reci cari abiă au 7—8 graduri.

Dincolo de riu, de sub délul din drépta izbucneșce izvorul Pavel. Așă l'a numit opiniunea publică, punénd deasupra-i și o tablă comemorativă, dar modestul prelat indată-ce a vêdut-o, a și ordonat să se depărteze. Din izvorul acesta se bé mai mult, apa are 5 graduri R.

Mai incóce pe còsta aceluiaș deal, dominéză villa Siberia, numită astfel pentru că acolo e mai rece. Delectându-ne apoi in o vale admirabilă, ce desparte délul acesta de altul, la stânga zărim localul pentru popice, de unde și 'n momentul acesta niște vesele risete femeieșci străbat la mine; jos la picioarele délului al doilea se află restaurațiunea cu doue sale spațioșe și cu o terasă ce par că ne invită, lângă ea un local deschis pentru jocători de cărți; de-aice se redică 'n sus pe còstă un șir de căsuțe pentru turiști, fiecare casă e separată și are numai o odaie, niște locuințe fórte plăcute; mai la stânga ochiul se afundă 'n rariștea unei văi lungi și pe dealul din stânga estremă zărim Jerusalemul cu locuințe menite pentru israeliți, in care inse șed tot creștini; mai in jos tocmai lângă promenada de frunte se pre-găteșce un salon de conversațiune și de pian.

Acesta e aspectul minunatei văi, unde noi, la înălțime de 1063 metri deasupra mării, petrecem véra. Sântem vr'o 80—100 de ênși, căci cam pe atâția îi incap cele 40—45 de odăi câte i stau publicului la dispoziție; dar numerul totul al óșpeților de pân' acuma s'a urcat peste 300. Timpul până la mijlocul lunei trecute, ca prototindene in țéră, mai mult

a fost rece, barometrul a scăđut la 8—7 graduri, ha și mai jos, ceea ce e cam mult pentru cei ce-șcaută recorelá de vérá; dar și acesta ș-a avut partea interesantă, căci ómenii viniți aici dela puste pot să spună acum p'acasă, că ei in luna lui iulie au șeđut la sobă încăldită, c'au umblat prin nori și că norii au plutit sub ei.

Acuma inse panorama negurósă a dispărut. Aprópe de trei sêptemâni avem tot zile frumoșe. Barometrul la umbră s'a urcat la 22 graduri, ér la sóre la 27. Se și adună óșpeții din tóte părțile. Se 'nțelege, că usâm de privilegiul favorabil, pentru ca să petrecem timpul cât de plăcut.

Điua ne preumblăm in pădurea de brađi. Avem teren destul, căci in giurul acesta se află treispredece mii de jughere de asemenea păduri. Ne ducem la Izvorul Minunilor, care la înălțime de 1135 metri, izbucneșce din o pré pitorească grupă de stânci; fugind in jos, valurile sașe spumóșe albe se frâng pe mușchiul verde și dau apă abundantă dușului Hercules, pe care numai cei mai tari cutéză să-l întrebuițeze. Izvorul acesta e originea riului Iad, care 'n sus de Bratea se vérsă 'n Crișul-repede. Poporul i atribue putere d'a face minuni prin vindecare, de-aice-și are numele; și din depărțări mari vine să se scalde 'n apa ei de 4 graduri R.

O preumblare nițel mai lungă ne conduce la Izvorul Eremitului, care la înălțime de 1190 metri, ese din doue guri ale unei stânci și ofere apă de 4½ graduri R. Ciobanii povestesc o legendă romantică despre izvorul acesta, in care au rol đinele, feții-frumóși, craii și păstorii cari au șeđut odinioară pe piscurile și văile munților din impregiurime. Am s'o povestesc odată.

Una din cele mai interesante preumblări se ofere pe malul riului între doi munți, până la móra cu firez și mai in jos până la Cărligata, unde 'n adâncimea unei văi formate de trei munți uriași, riul se 'mpreună cu altul și fuge clocotind spre a face zigzaguri printre stânci, unde societatea de multe ori își petrece pringénd păstravi. Pe țermurile lui fiecare cotitură deschide un tablou nou, ce ne ține ochii legați și nu ne pasă, că izvórele ce es din mușchiul verde ne udă picioarele.

Escursiune și mai frumoșă se pòte face sus la Custure. Acolo, incepénd dela muntele Boița (1352 m.) și până la Poiana, de pe un șir de piscuri stâncóșe, avem prospecte cari ne frapéză. Vedem valea Beinșului in tótă frumuseța sa: prepastiile infiorátore la picioarele nòstre, văile ce ies din munți formând fiecare albia a câte unui pèriu, mai incolo șesul impistrițat cu sate și 'n depărtare o ghirlandă de munți, cari de dincolo cobor in comitatul Arad. Și decă ochii noștri s'au săturat de plăceri, culegem smeură, căpsune séu fragi cari tocmai acuma se coc.

Preumblări tot atât de frumoșe se fac la stânga văii, in sus de Izvorul Minunilor, pe un deal umbros, din care eșim pe un platou care se numeșce Aria Vulturului și de undese ivesc piscurile munților mai depărtați, cari nu se vêd de jos din vale.

Dar societatea arare ori se multămeșce numai cu acesta perspectivă, ci trece 'n sus, prin o tineră pădure de brađi, la Muncei, care se află la o nălțime de 1414 metri. De acolo ne intimpină o prive-liște și mai frumoșă. Văi afunde, in al căror abisuri întunecóșe șerpuesc periuri clocotitóre și munți in-nalți a căror vèrfuri sânt lipsite de vegetație ni se impun vederii. Prospectul cel mai atrăgêtor ni-l ofere valea Drăganului, romantică și imposantă, cu miile sale de cotituri, cari tóte par niște cuiburi de đine, in dos cu muntele Boțesa, cu piscurile ei de stânci întunecóșe, cari se urcă la 1792 metri.

Escursiunea cea mai frumoasă este la Vêrful-Poenii. Ensăși calea pân' acolo e plină de frumuseți; cu cât ne urcăm mai sus, cu atât ni se ivesc mai multe panorame răpitoare. dar perspectiva cea mai mărêță o avem din vêrf, din o nălțime de 1627 metri. Priveliștea cea mai atrăgătoare este valea. Crișului negru, care incepe dela Vașcou și pe la Beinș se 'ntinde vederii până cam la Tinca, pe când în stânga ochii zăresc munții Belului, mai la mijloc Salonta și la drêpta Oradea-mare. Un tablou în adevêr înuimitor, în care delurile negre și văile lucii, pârăiele șerpuitoare și satele staționare, formeză niște contraste frapante, din cari strălucește orașelul Beinș cu turnurile sale și cu pomposul seu edificiu gimnazial; pe când mai încolo, cam la mijlocul tabloului Pétra Petranilor se 'nalță ca o sentinelă care pururea veghiéză. Tabloul se 'ncadréză prin o catenă de munți, cari din ce în ce se redică și se perd în zarea depărtată.

Intorcându-ne în stânga, o prepastie înfiorătoare cască la picioarele noastre, de-acolo omul mare apare ca un băet mic. Dincolo își innalță fruntea superbă o stâncă negrită de vijelii; e bêtărânel Bohodei, ce are 1656 metri; pe côsta ei încetă ori ce vegetație, dar cel ce-i urcă vêrful, rămâne încântat de panorama ce i se deschide.

În valea de dincolo se află Fântâna-rece, izvo-Draganului; ér de pe delul din dosul ei zărim Cornul Munților cu 1654 m., Cârligata cu 1693 m. și Britteul cu 1758 m. La drêpta munții se tot innalță, par că ating cerul; sânt piscurile cele mai innalte ale Bihorului, Măgura și Găina, în frunte cu Cucurbeta, care, la nălțime de 1849 m., mai totdeuna e acoperită de nori.

Căpitanul-inginer care lucréză 'n Vêrful-Poenii, ne pune la dispoziție ochianul militar ș-acela ne 'nfătoșeză Vulcanul dela Abrud, Pleșul din părțile aradane și Vlădeșa de cătră Huedin cu piscul ei de 1820 metri.

Încântați de acêsta priveliște feerică, ne 'ntorcem și zărim o vale mare și adâncă, încadrată giur impregiur de munți nalți și acoperiți de păduri de fagi și brași. cari țin valei o umbră 'ntunecată, din care niște căsulii de lemne își deschid capetele, ca fetele de după perdele. E Stâna-de-vale, acest cuib de raiu, descoperit de ciobani și pus la dispoziția publicului de binecuvântata mână a episcopului Mihail Pavel.

Stâna-de-vale nu este încă o baie gata. ci un loc de cură climatică în stadiul pregătirii. Dar natura a inzeștră-o abundant cu o mulțime de frumuseți, cari ne fac să uităm lipsele ce 'ntimpinăm. Pozițiunea, aerul și apa de-aici întrec pe ale multor băi renumite. Ea are un viitor strălucit.

E spre sêră când sosim din escursiunea noastră. Sorele tocmai apune și rațele sale din urmă străcurându-se printre crengile din culmea Boiței, se frâng pe fruntea pleșuvă a Poenei. Publicul se preumblă pe promenada cea mare. Dar étă bace Toni trage clopoțelul. E semnalul cinei. Toți intră, se aședă la mese și banda lui Pricolici din Beinș incepe să cânte.

După cină urméză diverse petreceri. S'au arangiat și câteva serate musicale și de joc. Timbrul traiului de-aici este cordialitatea. Esemplul ni-l dă ênsuș Pr. Ssa episcopul Pavel, a cărui afabilitate captivéză pe toți. Una din figurele cele mai simpătice este septagenarul preposit Teodor Kóváry, care tôte verile le petrece aici și 'n tôte duminicile și serbători'e ține liturghie. Ér canonicul Șarcadi, prin atențiunea sa față de toți, ș-a dobândit stima tuturor.

Publicul se compune mai ales din părțile bihorane, în deosebi de pela Orade și Beinș; dar sânt

oșpeți și din depărtări mai mari. Dintre români: au petrecut séu petrec aici: Pr. Ssa episcopul Mihail Pavel, prepositul Teodor Kóváry, canonicii dr. Augustin Lauran și Artemiu Șarcadi, dnii Iosif Nestor jude la tribunalul din Orade cu consórta, Vas. Pa-guba jude la trib. din Arad, Vas. Butean jude la trib. din Seghedin, protopopii George Juhász din Macău cu dna consórtă, Augustin Antal din Beinș cu fiica sa dra Irina, parocul Ioan Paladi din Finiș, profesorii Gav. Szabo din Baia-mare, Teodor Roșu, Vas. Leșan, Traian Farkaș și Coriolan Ardelean din Beinș, dnii Silviu Suciul translator ministerial în Buda cu dna consórtă și dșóra Maria Șerban din Folia, prot. not. on. Ioan Papp din Orade, advocații Nic. Nilvan din Șomcuta, Vasiliu Ignatu, Ambrosiu Creț, Teodor Fășie, Dimitrie Simai din Beinș și dr. Florian Duma din Orade, subscrisul cu consórta și dra Elena Vereș, dnii drd Aurel Pop, Mihail Pavel jurist, Ioan Pavel teolog, notarii cercuali Ioan Gherlan din F. Oșorhe'u, Iosif Pop din Chebeșci preoții Teodor Rafila din Gepiu, Aug. Antal jr. din B. Uilac, G. Belea din Sighetul-Marmației, practicantul silvanal Nic. Traian Radu din Beinș, Vas. Cibenschi jr. din Bratca și alții a căror nume mi-a scăpat din memorie.

Iosif Vulcan.

Pipa moșului.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Moșul a adormit. Nepoțelul află că a sosit momentul potrivit spre a-și îndeplini o dorință veche. o ia iute în mână. Soro-sa i ajută s'o aprindă. Ér fratele mai mic priveșce cu uimire acêsta scenă.

I. H.

B o n b ó n e.

De pe albumul unei dame frumoșe :

Femeia este edițiunea de lucș a omenimei scóșă prin natură pe hârtiă japoneză. Acêsta edițiune prosperéză bine într'o bibliotecă închisă într'un dulap de sticlă, în dosul perdelelor de mătase séu de catifea; inse ea este pré fin legată pentru ca un om înțelept să-o pórte în geamantanul lui în decursul luagei călătorii a vieții.

Falsitatea este al șeselea simț, pe care natura l'a dăruiat femeilor.

Atacurile de nervi sânt o armată ce se susțin permanent și e provêdută cu cele de lipsă chiar și în timp de pace: migrenele (durerile de cap) sânt soldații concediați, pe cari îi chiemă la arme în timp de rêsboiu; lacrimile și leșinele, sânt o gardă mobilă care se pune în mișcare, când țera e în periclu.

Un burghes comandéză la croitorul seu o pârreche de pantaloni. Acesta îi trimite; burghesul îi încercă și-i găseșce pré lungi cu 15 centimetri; dar este pré târziu pentru a-i 'napoiá, právălia croitorului fiind închisă.

Omul nostru dice soției sale d'a-i întórce pantalonii în intru. Dêmma soție refuză net; atunci se adreséză cătră fiica sa; în fine s'adreséză cătră sócra sa . . . respins pe tótă linia. Obosit d'atâtea încercări, se culcă și adórme.

Dar étă că soția este cuprinsă de remușcare. Ia pantalonii, taie 15 centimetri de jos, îi indoieșce, îi cósă cu ingrigire și-i atêrnă în garderob. După o jumătate de oră, sócra, simțind o ôre-care compasiune, ia pantalonii, taie 15 centimetri, și face aceeaș operațiune. În fine, fata gândindu-se că a făcut reu d'a refuzat pe tatăl seu, mai taie 15 centimetri.

A doua și dimineața, burghesul nostru vine la dejun; familia sa, cum îl vede, s'ascunde, crezând că este îmbrăcat în pantaloni de baie.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șciri teatrale și musicale. *Dșóra Theodorini* va da la toamnă câteva reprezentațiuni la Teatrul Național din București. — *Dna Belfior de Vladaia* a cântat sâmbătă și duminică trecută într'un concert la Sinaia. — *Dl Vintilă C. A. Rosetti* a fost delegat de primăria din București ca reprezentant al ei în comitetul general al Teatrelor.

Dna Irena de Vladaia în Brașov a dat la 7 august un concert bine reușit. Distinsa cântăreță a cântat aria giuvaerelor din »Faust«, romanța din »Mignon«, aria clopotelor din »Lakmé« și aria de ațipire din »Africana«. Acompaniamentul a fost ținut de dl Frank. Au mai cooperat și doi amatori de musică de acolo. Publicul n'a fost pré numeros.

Ședință musicală în Băița. Guocasiunea adunării generale a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Zărand, la 6/18 august, se va ține în comuna Băița o ședință publică, urmată de bal, cu următorul program: 1. Cuvânt de deschidere, de pres'diu. 2. Cântare solo, de clericul Ioan Dămian. 3. Declamarea poeziei, de Alecsandri, »Legenda st. biserici de Argeș«, de cătră dna Ludovica Iancu. 4. Disertațiunea: »Pentru-ce și încât punctul de gravitațiune al educațiunii pruncilor nu este școla, ci familia? Și pentru-ce familia are să rămână ea atare? Ce pôte să facă școla, ca să suplinescă educațiunea de multe ori defectuoasă și greșită din familie? De Ioan German. 5. Cântarea operei »Eram pe vîrf de munte«, de cătră George Foras. 6. Declamarea poeziei »Poporul lui român«, de Vulcan, de cătră Alesandru Jovan. 7. Cântare solo, de clericul Ioan Dămian. 8. Declamarea poeziei, de Alecsandri, »Sentinela română«, de cătră Petru Rimbaș.

Concertul din Abrud, dat la 5 august, cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii transilvane, a fost o frumoasă serbătoare musicală română. Corul vocal al plugarilor din Câmpeni a cântat piesele »Din depărtare«, »Dorule, o dorule« și »Trecui valea«, baritonistul Tr. Mureșan a cântat o arie din »Ernani«, doina »Mugur mugurel«, duetul »L'adio« cu dna Zoe Cirlea, și »Intorcerea în țeră«, ér dl Iac. Mureșan a executat pe pian o fantăsie de concert și un Capriciu. Publicul a fost foarte mulțămît.

Teatru în Avrig. Pe 11 august s'a anunțat la Avrig o reprezentațiune teatrală și petrecere cu joc, pentru înființarea unui fond din care să se îngrădescă cripta lui George Lazar, care zace acolo. Programul: O disertațiune biografică asupra lui George Lazar; »Pétra din casă« comedie într'un act de V. Alecsandri.

CE E NOU?

Adunarea Asociațiunii transilvane. ținută la Abrud, în 5 și 6 l. c., a avut un succes frumos, cu tôte că din cauza timpului nefavorabil nu s'au adunat atăția, căți s'ar fi putut. La 4 l. c. în séra de cunoșcintă publicul a fost salutat de avocatul din Abrud dl A. Filip, căruia în numele oșpeților i-a respuns părintele dr. V. Lucaciu. A doua și adunarea s'a desebis de cătră dl G. Barițiu, ér dl A. Filip a rostit cuvântul de intimpinare, apoi s'au cetit depeșele de felicitare și s'a raportat că dl E. Brote ș-a dat dimisiunea din postul de cassar. Apoi s'au ales comisiunea pentru înscrierea membrilor. După ședință

s'a ținut banchetul, séra un concert arangiat de frații Iacob și Tr. Mureșan, cu concursul damelor din Abrud și al corului de plugari din Câmpeni. În ședința următoare s'a întregit comitetul, president s'a ales dl George Barițiu, vice-president dl Nicolae Poppea, cassar dl Gherasim Candrea, bibliotecar dl Sporn, membru în comitet, în locul dlui C. Stezar, protopopul I. Hania. Séra s'a dat un bal strălucit. Viitorea adunare se va ține la Făgăraș.

Muntele Atos pân' acuma éra cunoscut ca locul unei mănăstiri: acuma o broșură din Palermo denunță, că acolo Russia ș-a făcut o fortăreță. Conform acelei broșuri, acolo se află 20 de mănăstiri, dintre cari 17 sînt grecești, una bulgară, alta sêrbescă și alta rusescă. Dar cea rusescă este cea mai insēmnată, căci se imparte în 6 mănăstiri. 524 schituri, cu vr'o 5—700 de călugări, numărul total al călugărilor ruși se urcă la 3000. Acestor sînt cei mai mulți suboficieri eșiți din armata rusescă, cari au luat parte la resbelul contra Turciei. Unul dintre ei, Pater Minos, care are mare influință pe muntele Atos, a fost odinióră colonel în armata rusescă. Mănăstirea rusescă dispune și d'o flotă compusă din peste 20 de corăbii, cari au pavilionul lor propriu, sînt comandate de călugări și fac traficul între muntele Atos și porturile rusești dela Marea Nêgră. Mănăstirea rusescă este foarte bogată și dispune a'ară de acestea de ateliere de făurărie și turnătorie, unde se pot fabrică tot felul de arme de resbel. Pimnișele, bine incuiate cu uși de fer ale mănăstirii se dice că sînt ticsite cu arme și munițiuni. Comunitatea rusescă dela Atos este cu totul independentă și stăriții lor întrețin relațiuni continue cu Russia, Bulgaria, Rumelia orientală și Macedonia și cu ambasada rusescă din Constantinopol. Autorul este convins că mănăstirea este adevărata reședință a comiteului central panslavist pentru peninsula balcanică, și că Russia voieșce să-și creeze pe muntele Atos o pozițiune maritimă în Marea mediterană.

O operă nouă a lui Jules Verne. Aflăm că Jules Verne cunoscutul scriitor francez a đis unor amici că ar avé intențiunea d'a alege de scena viitorei sale scrieri orașul Viena și de eroul operei sale pe clopotarul (păzitorul) turnului sântului Stefan. Se înțelege că autorul va atribui eroului seu felurite întemplări romantice. El a comunicat amicilor lui că a studiat diferite cronică vieneze în care a găsit destule evenimente misterioșe și foarte interesante, a căroră descoperire o va atribui păzitorului turnului. Indemnarea la această operă i-a procurat-o, după cum însuși afirmă, dómna baronesă Ruttenstein (Constanța Geiger.)

O recoltă de cirese. Comerciantele N., retras din afaceri, posedă aprópe de Viena o villă în care locueșce véra cu familia sa compusă din soția și fiica lui. Villa este incungiuată d'o grădină de pomi roditori, mai cu sémă cireși frumoși. Fiind că familia nu este în stare a consumă ea însăși mulțimea cireșelor și fiind că dl N. nu voieșce a vinde pómele grădinei, a luat obiceiul să invite în toți anii pe copiii satului la recolta cireselor. Băeții și fetele școlei, conduși de învățătorul lor, se infățisédă în điuva hotărîtă pentru această serbare la fața locului, și în foarte scurt timp nu se mai găseșce nici o urmă de recoltă abondantă. Domnul N. și soția lui se bucurau privind veseliea copfiilor, fără a bănuí că fiica lor perduse d'uu an de đile inimioara ei și că junele profesor éra fericitul gășitor al lucrului perdut. Cele mai frumoșe cirese s'aflau în vîrfurile pomilor unde nu puteau s'a-jungă băeții. Domnul N., voind s'aducă o scară, se duse în fundul grădinei, unde s'află scara și acolo vedú pe junele instructor aplicând un sărutat pe bu-

zele rumene ale fetei sale. La această neașteptată vedere, remase înmărmurit, fata lui își acoperi obrazul cu mâna, dar profesorul, obișnuit a-și păstra sângele rece se apropiă de stăpânul casei și arătând buzele rumene a fetei, îi dîse: »Ai binevoit a ne invita la recolta cireșilor, nu poți dar să-mi fac o crimă că și mie îmi plac ciresele și că le culeg unde le găsesc în cea mai mare frumusețe.« Se vede că dl N. n'are nimic de tiranie în caracterul seu, căci din impregiurarea că junele învățător petrece toate serile libere în casa lui, vecinii și vecinele au tras concluziunea că a dobândit voia a recolta și după trecerea anotimpului.

Un mic cuvânt cauza divorțului. Următoarea întâmplare face acum subiectul tuturor conversațiilor la Londra. Sînt câteva zile că soția colonelului Strauton născuse o fată. Colonelul anunță în »Times« fericitul eveniment prin următoarele cuvinte: »Iubita mea soție a născut astăzi numai o fetiță. Muma și copila sînt sănătoase.« Cuvîntul »numai« ofensase pe pe juna mumă într'un grad atât de mare, încât a stăruit a fi transportată îndată în casa părintescă, unde a declarat că cu nici un preț nu se va mai întorce la bărbatul ei, la un om nesimțitor, care a salutat cu atât dispreț nașcerea copilei sale. Rudele ambelor familii făceau zadarnice cercări să impace pe soți, dîmna Strauton stăruia în hotărîrea sa de divorț și declară, că mai bine d'a se întorce la un asemenea om fără inimă, ar preferi d'a se ucide pe sine și pe copila sa, care este *numai* o fetiță.

Un mijloc d'a se soăpă de vizite. Celebrul compositor, maestrul Gounod se ocupă acum cu compozițiunea unei opere nouă; spre a pute lucra în liniște și neturbat de vizitele amicilor și cunoscuților lui s'a retras în casa lui dela țără, trimițînd în ziua plecării sale următoarea circulare de împărtășire: Se face cunoscut că muzicanțul Charles Gounod murind fără veste și fără bolă precedentă, s'a înmormîntat la villa lui dela țără. După ce va renvia, reposatul nu va lipsi a informa d'această eventualitate pe amicii lui printr'o circulară.

A șesa căsătorie. Unui diar din Timișoara i se comunică din comuna Cernedhaza, că unui țeran român de acolo, în etate ca de vre o 70 de ani, i-a murit până acum 5 neveste. S'a căsătorit acum a 6-a oră și nu este deschisă nicidecum probabilitatea, că va rămâne încă-odată văduv, căci se află încă în deplină sănătate și putere. Prima-oră s'a căsătorit în 1832, a 2-a oră în 1845, a 3-a oră în 1860, a 4-a oră în 1863, a 5-a oră în 1870. Dela 5 neveste a avut 14 copii, dintre aceștia inse numai unul se află în viață.

Știri scurte. *Procesul de presă al generalului Traian Doda* a fost amănat dela 9 l. c., din cauza bolei sale, pe ziua de 30 octombrie a. c. — *In convictul gr. c. din Maramureș* s'au întreținut gratis în anul trecut 14 tineri români gr. c., er în arul școlastic viitorse vor întreține gratis 20 tineri și se vor primi încă alți 20 pentru plată. — *In Blaș* s'a început edificarea unei noue școli românești de gimnastică.

Invențiuni noue.

Oue artificiale. S'a afirmat adesea că Americanii fabrică oue factice. Faptul este adevărat, și ecă amănuntele acestei ciudate industrii. Ea cuprinde patru operațiuni: confecționarea gălbinișului, confecționarea albușului, confecționarea peliței care acoperă albușul și confecționarea cōjei. Gălbinișul este

o amestecătură de mălai, de amidon estras din grâu, de unt-de-lemn și de diverse alte ingrediente. Acestă amestecătură se vîrșă într'o mașină, care îi dă forma rotundă a gălbinișului oului. Apoi gălbinișul trece într'un alt compartiment, unde este incungiurat de albuși, care se compune din albumin, ca și n'oul natural. Acest nou lichid, printr'o mișcare rotătoare particulară, se întărește și ia forma ovală. Oul trece apoi într'un receptacul vecin, numit »mașina cupele«. Aci este incungiurat de o peliță subțire. În fine, trece mai departe și primește o cōjă de gyps, puțin mai grosă decăt cōja naturală. În urmă este pus pe un fel de tăvi, unde cōja se naucă îndată, pe când interiorul se concretă repede. Produsul acesta ia toate aparințele oului adevărat. Se asigură că fabricațiunea ouelor artificiale nu pōte pridi cererilor; totul este acapat de două case mari din New-York. De altmintrelea, aceste oue sînt cu totul neofensive, și tot atât de substanțiale și de sănătoase ca și ouele de găină. Nu se strică nici odată, și din cauza grosimei cōjei, sînt mai lesne de transportat decăt ouele naturale.

Aparate de afumare în contra țîntarilor. Un chimist francez a inventat mici aparate, care atașate la bastonul umbrelei seu la mînierul apărătorei, împedică prin fumul lor apropierea țîntarilor. Fumul ce-l respîndesc aceste aparate, nu este neplăcut și nu produce amețeli, învêlue numai dōmnele d'un nor de aburi care pîtrunde în inbrăcămîntea, înlăturînd țîntarii aprōpe o oră, după care trebuie reînnoită procedura. Decă mica mașină va dobîndi un us universal, țîntarii, lipsiți de mijlōce de subsistență, vor emigră.

Păstrarea mirosului de trandafiri. Trandafirii de dulcēta au început a înflori. Pe rînd ce înfloresc ei s'adun pentru dulcēțuri, ape de rosă și pentru a li se păstră foile uscate în săculețe. Etă un mijloc mai bun pentru a să păstră acel plăcut miros de rose și pe timpul când ele nu înfloresc! Luați borcane de sticlă cu gătul larg, puneți un rînd de sare și un rînd de foi de trandafiri, până il umpleți. Astupați bine borcanul cu dopuri de sticlă, plută seu cu hîrtie de pergament. Când veți deschide borcanul, la erno veți avē un miros mult mai tare și plăcut ca acela din obișnuitele săculețe cu foi uscate de trandafiri.

Butelii de hîrtie. Americanii construesc astăzi și butelii de hîrtie, după ce au construit deja atâte diverse lucruri din acest nevinovat și fraget material. Hîrtia pentru țînut licvide se compune din 10 părți pastă de carpe, 40 părți paie și 50 de lemn. Fie-ce fōie este introdusă într'o baie compusă din 60 părți sînge defibrinat, 35 părți calce în pulbere și 5 părți sulfat de alumină. După uscarea hîrtia se mai mōie odată. O duzină de asemeni foi se comprimă împreună într'un țipar cald, spre a formă o jumătate butelii. Jumetățile se împreună apoi două câte două, și sub acțiunea căldurii și a compresiunii, hîrtia devine inatacabilă de licvide. Ea este impermeabilă, nu se sparge și nu se turtește prin cădere.

Călindarul săptămănei.

Diua sēpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Dumineca 7 dupa Rusali, Ev. dela Mateiu, c. 9, st. 27, gl. 6, a inv. 7.		
Duminecă	31 Eudochimu	12 Clara
Luni	1 M. Macav. si sc. c. crnci	13 Cassiu
Martți	2 Ad. Mosc. St. Stefan	14 Eusebiă
Mercuri	3 Par. Isachie	15 (+) Ad. Mariei
Joi	4 SS. coconi din Efesu	16 Rochus
Vineri	5 Mart. Eusignie	17 Bertram
Sămbătă	6 (+) Schimb. la față	18 Agapius

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hūgel în Oradea-mare.